

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Simen Solbakken

Vår dato
29.08.2023
Deres dato

Vår referanse
23/00474-22
Deres referanse

Forslag til endringer og tiltak knyttet til førsituasjonen

Norges Bondelag viser til møte med landbruks- og matminister Geir Pollestad 29.08.2023, hvor førsituasjonen i flomutsatte områder i Innlandet og Oslo/Viken, og tørkerammede områder i Nord-Norge, ble drøftet. I møtet ble det oppfordret til å komme med skriftlig innspill og konkrete forslag til endringer som kan avhjelpe før-situasjonen. Vi vil understreke at situasjonen for planteproducentene også er svært krevende, og ber om å få komme tilbake til tiltak som adresserer deres utfordringer særskilt.

Likviditet og kapasitet i forvaltningen

Saksbehandlingskapasitet er kritisk viktig. Det vil komme mange søknader, både for naturskade og tilskudd ved produksjonssvikt. Det har allerede kommet rapporter om bønder som har forskuttert store beløp for å reparere kritisk infrastruktur. Det blir vanskelig om alle skal måtte vente i mange måneder på utbetaling fra naturskadeordningen. Forskuttering fra begge ordningene må komme på plass.

For tilskudd ved produksjonssvikt ber vi om at forskuddet økes fra 50% til 70% av forventet tilskudd.

I naturskadeordningen er det anledning til å søke om forskudd. Dette gjelder ikke om skaden krever umiddelbar reparasjon, da må man reparere skaden og søke om penger i etterkant. Vi ber om at man i slike tilfeller finner mulighet for forskuddsbetaling, selv om søknaden ikke er ferdigbehandlet.

Opprydning etter flom

Vi opplever at ordninger for innsamling og håndtering av avfall er uklare, noe også statsråd Geir Pollestad var inne på i møtet. Her blir det en stor jobb å rydde opp, og en stor regning som bøndene og kommunene må få dekket. Dette ligger utenfor jordbruksavtalens ordninger, men det haster likevel. I høst handler det blant annet om å fjerne søppel, og fjerne ødelagt gras fra jordene. Det er viktig å erkjenne at det som ikke ryddes i høst havner sannsynligvis på et jorde neste vår. Bøndene har mye de maskinene og av utstyret som trengs for å gjøre jobben, men de må få dekket sine kostnader og bistand til å bli kvitt søppel og avfall. Det kan ikke aksepteres at grunneier blir sittende med problemene hvis kommunene ikke har kapasitet til å rydde opp.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Tilskudd ved produksjonssvikt

Norges Bondelag er tilfredse med at nye satser for tilskudd ved produksjonssvikt skal gjøres gjeldende for sesongen 2023. Men de nye satsene må baseres på **dagens kostnadsnivå**. For grovfôr til egne husdyr legges et gjennomsnitt av siste tre års kraftfôrpris til grunn. Men prisene steg med over 11 % fra 2021 til 2022, mot 1,5% fra 2020 til 2021. Et gjennomsnitt av disse tre årene gir derfor et feil bilde av de faktiske kostnadene.

Det vil være store forskjeller i kostnader med å skaffe fôr. Der grovfôr må transporteres over store avstander, kan frakt overstige prisen på fôret. Dette gjelder spesielt Nord-Norge, hvor det er lite fôr å få kjøpt i landsdelen. Vi ber derfor om at man vurderer ordninger for å sikre nok fôr til vinteren.

Flommen har medført at store arealer har blitt stående under vann over tid. Vi er tilfredse med at statsråden har bekreftet at gras som ikke kan brukes som fôr kan kastes, uten at man går glipp av tilskudd ved produksjonssvikt. Men graset må fjernes, noe som har en kostnad, jf. forrige punkt. Videre er det samme situasjon i planteproduksjon, særlig potet og grønnsaker, hvor hele avlingen må pløyes ned. Vi ber derfor om at arealer hvor hele avlingen har gått tapt – nullområder – håndteres ekstraordinært, også for andre vekster enn gras. Det må også vurderes om arealer som ikke har vært utsatt for flom, men som allikevel har blitt stående under vann på grunn drenering som ikke fungerer på grunn av høy vannstand, også bør ha en ekstraordinær behandling.

I årets sesong er det to skadeårsaker som gjør seg gjeldende i Sørøst-Norge. Bøndene er rammet av en eller begge skadeårsakene, først tørke og deretter store mengder nedbør og flom. Norges Bondelag ber derfor om at man ser på hvordan klimaprosenten skal vurderes ved sammensatt skadeårsak.

Naturskadeordningen

Foruten en avklaring av hva som dekkes knyttet til opprydning, er det behov for forenklinger i ordningen. Etter at lensmannsskjønnet ble borte og ny lov trådte i kraft fra 01.01.2017, er det opp til den enkelte skadelidte å søke om erstatning og sørge for dokumentasjon av skadene. Vi mener uværet «Hans» må kunne betraktes som en stor naturulykke, og Norges Bondelag ber derfor at regjeringen gjør endringer i gjeldende krav i forskriften for å forenkle og forbedre søknadsarbeidet betydelig.

Det bør vurderes flere konkrete endringer i forskriften, bl.a. knyttet til dokumentasjonskravet. Pr. i dag er det krav om ett tilbud ved skader over 50.000 kroner og to tilbud ved skader over kr. 200 000. Entreprenørene har mer enn nok å gjøre med å reparere, og har ikke tid til tilbudsskriving. Kravet om tilbud bør derfor oppheves, og faktura samt dokumentasjon av skade og hvordan det ser ut etter reparasjon bør være tilstrekkelig

Videre må forskriftens §11 om redningsomkostninger vurderes, hvor det står at «*Egenarbeid, tapt arbeidsfortjeneste og lignende tap erstattes ikke. Bruk av og skade på eget arbeid erstattes ikke*». I arbeidet med gjenoppretting kan man skrive timelister og få godkjent for eget arbeid.

Det er i mange tilfeller ikke lett å skille mellom redningsarbeid og gjenopprettingsarbeid, og de går i mange tilfeller om hverandre. Her er det behov for avklaring, og vi mener at eget arbeid og bruk av egne maskiner også godtgjøres i redningsarbeidet.

Frist for spredning av husdyrgjødsel

Fristen 1. september for spredning av gjødsel uten nedfeller eller nedmolding nærmer seg meget raskt. Av hensyn til bøndene som står i en krevende situasjon allerede, og kommunal forvaltning som ikke har kapasitet til å behandle søknader og fatte enkeltvedtak, må det gis en generell dispensasjon snarest.

Informasjonsbehov

Det er stort behov for å få ut informasjon om ordningene, og hjelpe bøndene med søknadshåndtering. Vi ber om at landbrukskontorene, statsforvalterne og Landbruksdirektoratet tar initiativ til møter og treffpunkter hvor bøndene kan få hjelp og støtte. For å unngå misforståelser er det viktig at det offentlige nettsider til enhver tid er oppdatert med gjeldende regler.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming

Sigrid Hjørnegård

Kopi: Landbruksdirektoratet